

PEADIREKTOR

OTSUS

24.08.2004.a. nr 27-KO

Koondumisele nr 22-ko/2003 AS A.Le Coq/OÜ Finelin loa andmine kohustuse muutmise.

26.07.2004.a esitas AS A.Le Coq esindaja Konkurentsiametile haldusmenetluse uuendamise taotluse Konkurentsiameti peadirektori 11.11.2003 otsuse nr 38-KO (koondumisele nr 22-ko/2003 AS A.Le Coq ja OÜ Finelin loa andmine) (edaspidi otsus) kohustuse muutmiseks.

Nimetatud otsusega anti luba AS A.Le Coq ja OÜ Finelin koondumisele tingimusel, et AS A.Le Coq ja OÜ Finelin täidavad neile pandud kohustuse ja ei turusta Eesti siidri kaubaturul 2004.a rohkem kui 2,5 miljonit liitrit (eeldatav turuosa 52%) ja 2005.a rohkem kui 2,7 miljonit liitrit siidrit (eeldatav turuosa 51,1%).

Seoses 2004.a. esimese poolaasta siidri kaubaturu mahu ootamatu ja olulise kasvuga (2004.aastaks prognoositud 4% asemel suurenes kaubaturu maht esimese kuue kuuga 48%), on AS A.Le Coq esindaja sõnul tekitanud siidriturul olukorra, kus võetud kohustuse tõttu on ettevõtja sunnitud kohustuse täitmiseks oma tootmisvõimsust veelgi vähendama, kusjuures käesolevaks hetkeks on eeldatavast 52%-lisest turuosast ettevõtjale kujunemas 35%-line turuosa. Selline turuosa kinkimine konkurentidele on AS A.Le Coq esindaja väitel ebaõiglane ja vastuolus vaba konkurentsi põhimõtetega. Lähtudes eeltoodust palub A.Le Coq asendada otsuse punktis 5 "Koondumise osaliste kohustus" fikseeritud piirang järgmise kohustusega:

AS Tartu Õlletehas ja AS Ösel Foods kokku ei turusta Eesti siidri kaubaturul 2004.a. rohkem kui 3,4 miljonit liitrit siidrit (eeldatav turuosa 46%) ja 2005.a. rohkem kui 3,6 miljonit liitrit siidrit (eeldatav turuosa 45%).

Eelpool nimetatud otsuse, sealhulgas koondumise osaliste ettepanekul koondumise osalistele pandud kohustuse ja tingimuse eelduseks oli vältida turguvalitseva seisundi tekkimise või tugevnemisega seotud konkurentsi kahjustamist siidri tootmise ja turustamise kaubaturul.

Konkurentsiamet saatis vastavasisulised järelepärimised nii olemasolevatele kui potentsiaalsetele konkurentidele siidri tootmise ja turustamise kaubaturul tegutsevate ettevõtjate turuosade täpsustamiseks ning nimetatud kaubaturul konkurentsiolukorra hindamiseks.

Ettevõtjatel laekunud vastustest selgus, et siidri tootmise ja turustamise kaubaturu kogumaht ja turustruktuur oli Eestis 2003.aastal ja 2004.aasta esimesel poolaastal järgmine:

2003.aastal oli siidri kaubaturu kogumaht 4,5 miljonit liitrit ja keskmine turuosa jagunes ettevõtjate lõikes: AS Tartu Õlletehas (38%), AS Õsel Foods (18%), Saku Õlletehase AS [...], AS Nigula Õlu [...], V&S Eesti AS imporditava siidri maaletoojana [...], Linsalu OÜ imporditava siidri maaletoojana [...] ja teistel ettevõtjatel kokku (3%).

2004.a esimesel poolaastal oli siidri kaubaturu kogumaht 3,1 miljonit liitrit ja keskmine turuosa jagunes vastavalt AS Tartu Õlletehas (40%), Saku Õlletehase AS [...], AS Nigula Õlu [...], V&S Eesti AS imporditava siidri maaletoojana [...], Linsalu OÜ imporditava siidri maaletoojana [...] ja teistel ettevõtjatel kokku (2%).

Koondumise menetlemise raames saadud andmed tuginesid koondumise eelsele siidri tootmise ja turustamise kaubaturu struktuurile, turu majanduslikule ja tehnoloogilisele arengule ning tarbijate võimalikule käitumisele, millest tulenevalt prognoositi 2003.aastaks siidri tootmise ja turustamise kaubaturu mahuks Eestis kokku 4,6 milj.liitrit eeldusel, et siidri turg kasvab ligi 35% võrreldes 2002.aastaga. 2004.a siidrituru prognoosimisel arvestati tagasihoidlikumat ligi 4%-list kasvu eeldusel, et siidri turu kasvu tendents ei jätku 2003.aastaga samas proportsioonis. 2005.aastaks prognoositi umbes 10% siidri kaubaturu kasvu võrreldes 2004.aastaga.

Reaalselt kujunes 2004.aasta esimese poolaasta siidri kaubaturu mahuks 3,1 miljonit liitrit, mis võrreldes 2003.a sama perioodiga (kaubaturu maht 2,03 miljonit liitrit), on kasvanud 53%. Samas kui võrrelda turuosade muutust kahe suurema konkurenti vahel (2003.a. AS Tartu Õlletehas ja AS Õsel Foods kokku 56%, Saku Õlletehase AS [...]; 2004.a. esimene poolaasta AS Tartu Õlletehas 40%, Saku Õlletehase AS [...], siis on näha, et turu kasvust on kasu saanud Saku Õlletehase AS. Seega otsuses sisalduv kohustus, mis sätestab AS-le A.Le Coq ja OÜ-le Finelin siidri turustamisel Eestis koguselise piirangu, on tekitanud olukorra, kus kaubaturu mahu kasv on jagunenud turuosaliste vahel ebaproportsionaalselt - AS-i Tartu Õlletehas turuosa on oluliselt langenud. Selline olukord ei saaks tekkida, kui kaubaturul toimiks vaba konkurents. Järelikult on Konkurentsiameti otsuses sisalduv koguselise piirangu kohustus kaubaturu mahu sellise kasvu tingimustes kujunenud konkurentsi moonutavaks.

Konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 1 lg 4 järgi kohaldatakse KonkS-s ettenähtud haldusmenetlusele Haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) sätteid, arvestades KonkS erisusi. KonkS ei sätesta erinevalt menetluse uuendamist, seega tuleb selles küsimuses kohaldada HMS sätteid. Tulenevalt HMS § 44 lg 1 p-st 1 ja 2, uuendab haldusorgan menetlusosalise taotlusel haldusmenetluse, kui taotluse esitaja õigusi kehtvalt piirava haldusakti andmise aluseks olnud asjaolu on ära langenud või asjas ilmnevad uued olulised tõendid, mis ei olnud isikule haldusmenetluse ajal teada.

AS A.Le Coq ja OÜ Finelin koondumise menetlemise ajal ei olnud koondumise osalistele teada asjaolu siidri turu 53% kasvust eeldatud 4% asemel. Sellist siidri turu kasvu ei olnud võimalik enne koondumist olemasolevate ja koondumise menetlemise raames saadud andmete põhjal prognoosida. Järelikult on need andmed käsitatavad uute oluliste tõenditena HMS § 44 lg 1 p-de 1 ja 2 tähenduses.

Menetluse uuendamise vajadus tuleneb antud asjas haldusakti kõrvaltingimuse osas kaalutusõiguse realiseerimise korrigeerimisest, selleks et lisatingimus asendada

kohasema tingimusega, mis arvestab kaubaturu kasvu tegelikke mahtusid. Kaalutusõigus on haldusorganile seadusega antud volitus kaaluda otsustuse tegemist või valida erinevate otsustuste vahel (HMS § 4 lg 1). KonkS § 27 lg 3 annab Konkurentsiameti peadirektorile või tema asetäitjale võimaluse rakendada kaalutusõigust, s.o, annab neile õiguse koondumiseks loa andmise otsuses kehtestada koondumise osalistele koondumisega otseselt seotud tingimused ja panna kohustused. Seda kaalutusõigust tuleb teostada HMS § 4 lg 2 kohaselt, s.o kooskõlas volituse piiride, kaalutusõiguse eesmärgi ning õiguse üldpõhimõtetega, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. Sellele, mida lugeda koondumiste puhul kaalutusõiguse eesmärgiks, olulisteks asjaoludeks ja põhjendatud huvideks, annab vastuse KonkS § 27 lg 3, millest tuleneb, et tingimused kehtestatakse ja kohustused pannakse, vältimaks turguvalitseva seisundi tekkimise või tugevnemisega seotud konkurentsi kahjustamist, lähtudes koondumise osaliste ettepanekust. Kui aga asjaolud, mida arvestades kaalutusõigust realiseeriti, s.o mille alusel tehti just niisugune, aga mitte teistsugune otsus, on muutunud sedavõrd, et mõjutavad kaalutusõiguse eesmärgi ja põhjendatud huvi realiseerumist, tuleb kaalutusõiguse realiseerimist korrigeerida, nüüd juba uusi asjaolusid arvestades. Selleks annabki võimaluse HMS § 44 lg 1 p-d 1 ja 2 haldusmenetluse uuendamise näol.

Menetluse uuendamise käigus esitatud materjalide ja teabe analüüsi põhjal, sh arvestades tegelikku olukorda siidri tootmise ja turustamise kaubaturul, on avalikes huvides (sh konkurentsimoontonutuse kõrvaldamiseks) põhjendatud koondumise tingimuse muutmine. Ka ei tugevda tootmismahdade suurendamine ettevõtja poolt taotletud ulatuses AS A.Le Coq turgu valitsevat seisundit sedavõrd, et see kahjustaks konkurentsi siidri tootmise ja turustamise kaubaturul.

Lähutudes eeltoodust

o t s u s t a n:

muuta Konkurentsiameti peadirektori 11.11.2003.a. otsuse nr 38-KO "Koondumisele nr 22-ko/2003 AS A.Le Coq/OÜ Finelin loa andmine" tingimus ja sõnastada otsus järgnevalt:

Anda luba AS A.Le Coq ja OÜ Finelin koondumisele tingimusel, et koondumise osalised täidavad neile pandud kohustuse ja ei turusta Eesti siidri kaubaturul 2004.a. rohkem kui 3,4 miljonit liitrit siidrit ja 2005.a. rohkem kui 3,6 miljonit liitrit siidrit, kusjuures nimetatud kogused ei ületa 50% Eesti siidri kaubaturust.

Otsuse peale võib esitada kaebuse Tallinna Halduskohtule 30 päeva jooksul teatavakstegemisest arvates.

Peeter Tammistu